

УДК 81'27:37.043.2 -053.4

Барановська Д.В.¹, Буланов В.А.²

¹ студ. гр. УФКСз-313м НУ «Запорізька політехніка»

² доц. НУ «Запорізька політехніка»

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ З РАС МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ПРИЙОМІВ

Станом на сьогодні в усьому світі налічується понад 10 млн. дітей, які мають розлади аутистичного спектра. Розлади аутистичного спектра проявляються в труднощах у спілкуванні, взаємодії з іншими людьми, непередбачуваних та неординарних діях та обмеженим інтересом до соціальних контактів. Це розлад, що впливає на всі аспекти життя людини.

У корекційній педагогіці та спеціальній психології проведено детальний аналіз клінічного стану дітей із розладами аутистичного спектра, що включає характеристику їхніх особливостей у мовленні та спілкуванні. Виявлено певні методичні підходи, спрямовані на розвиток загального рівня мовлення, а не лише на формування комунікативних умінь. Ці методики запропонували такі науковці, як Я. Багрій, Н. Базима, О. Белова, О. Ігнатєва, Т. Куценко, О. Літвінова, І. Логвінова, М. Шеремет та інші.

Серед особливостей комунікативних навичок дітей із розладами аутистичного спектра можна відзначити такі порушення комунікації: порушення візуального контакту; недостатня реакція на світло, звуки, обличчя близьких людей тощо; відсутність соціальної посмішки; гуління може бути відсутнім або проявлятися тільки для некомунікативних цілей; індиферентне або негативне ставлення до оточуючих; відсутність реакції на власне ім'я, слабка реакція на мовлення інших людей; несформованість вказівного жесту [2].

На думку О. Белової, у дошкільному та молодшому шкільному віці в дітей із розладами аутистичного спектра спостерігаються конкретні

порушення в комунікації, які пов'язані з різними аспектами їхнього когнітивного, емоційного та соціального розвитку. Ці порушення проявляються в недостатній мотивації та зацікавленості в спілкуванні, а також у труднощах використання як вербальних, так і невербальних засобів комунікації [1].

Сьогодні однією з головних проблем, пов'язаних із розвитком дітей із розладами аутистичного спектра є формування комунікативних навичок. Сучасні методи розвитку таких навичок включають ігри, музику, вправи у воді, взаємодію з тваринами та фізичні вправи. У дітей із РАС також визначається несформованість навичок ігрової діяльності. Створюється потреба формування для їх застосування в корекційному педагогічному процесі.

За допомогою ігрових прийомів формуються різні сенсомоторні та комбінаційні дії, спрямовані на вивчення властивостей предметів та взаємодій із ними. Дитина формує розуміння значення цих предметів через ігрові дії. Також у цьому процесі розвивається уява та творче мислення завдяки символічним іграм. Діти засвоюють порядок подій у сюжетних іграх. Педагогічна корекція розвиває рецесивне та експресивне мовлення, сприяючи взаємодії між образом, словом та його значенням.

Під час гри педагог використовує різноманітні іграшки, враховуючи інтереси дитини. У разі потреби, педагог надає допомогу, а кожна спроба дитини супроводжується похвалою. Це дозволяє дітям розвивати комунікативні навички, висловлювати реакцію, виражати прохання та застосовувати невербальні засоби комунікації.

Функціональна гра сприяє розвитку комунікативних навичок через використання різноманітних функціональних іграшок, які є цікавими для дитини. У цій грі дитина імітує ігрові дії, спрямовані на себе, на іграшку чи на іншу особу. Цей підхід допомагає дитині розуміти призначення предметів, а також розвивати мовлення та комунікативні навички.

У процесі корекційної роботи формується і символічна гра, спрямована на розвиток розуміння властивостей іграшок та предметів. Також проводиться робота з формування навичок щодо визначення не належних предметам властивостей.

Розвиток сюжетно-рольової гри базується на раніше засвоєних знаннях та уявленнях дитини про довкілля, враховуючи її попередній досвід, інтереси та сформовані ігрові навички. Формування цієї навички відбувається за допомогою значної кількості підказок у візуальній формі, які дають змогу наочно уявити сюжет події.

Таким чином, застосування ігрових прийомів у педагогічній корекції сприяє покращенню мотивації до комунікації в дітей із РАС.

Ігрові навички відіграють ключову роль у каталізації процесу комунікації, що призводить до позитивних результатів корекційно-педагогічного впливу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бєлова О. Б. Особливості розвитку мовлення в дітей із розладами аутичного спектра. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2021. Вип. 3 (81). С. 26-30.
2. Лещій Н. П. До питання формування комунікативних навичок в дітей з розладами аутичного спектру. *Проблеми реабілітації: збірник наукових праць (за матеріалами науково-практичної конференції)*. Одеса, 2023. С. 70-73.